

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**



Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки
кафедра професійної освіти та інноваційних технологій

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Арт-технології в інклюзивній освіті

Освітня програма «Спеціальна освіта»

Спеціалізація (за наявності) 016.01 Логопедія

Спеціальність 016 «Спеціальна освіта»

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “27” серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ – 2020

Силабус – це документ, в якому роз'яснюється взаємна відповідальність викладача і студента. В ньому представляються процедури, політики, зміст курсу, а також календар його виконання. В силабусі мають бути озвучені вимірювані цілі, які викладач ставить перед своєю дисципліною.

Студент має зрозуміти, чого він/вона зможе навчитися, чим саме може бути корисним цей курс. Силабус окреслює концептуальний перехід від «здобування знань» і «одержання практичних навичок» до компетентностей, що їх може засвоїти студент, вивчаючи цей курс. Силабус включає в себе анотацію курсу, мету (компетентності), перелік тем, матеріали для читання, правила стосовно зарахування пропущених занять. На відміну від робочого тематичного плану і навчально-методичного комплексу дисципліни, силабус створюється для студента.

Форма силабусу розглянута на засіданні НМР університету
Протокол № ____ від «__» _____ 202_ р.

Форма силабусу Затверджена Вченою радою університету
Протокол № ____ від «__» _____ 202_ р.

Розробник силабусу: Ленів Зоряна Павлівна, к. п. н, доц.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Арт-технології в інклюзивній освіті
Освітня програма	Спеціальна освіта
Спеціалізація (за наявності)	Логопедія
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	(вибіркова)
Курс / семестр	2/1
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 30 год. Практичні заняття – 20 год. Семінарські заняття – 10 год. Самостійна робота – 90 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу (в межах мети на цілей ОП)

Мета: підготовка висококваліфікованих фахівців здатних розв'язувати складні задачі, практичні проблеми у сфері спеціальної та інклюзивної освіти з метою корекції й компенсації порушень психофізичного розвитку осіб із особливими освітніми потребами різних вікових груп, насамперед, засобами арт-технологій.

Цілі:

- озброїти студентів основами теоретичних і практичних знань з арттерапії та сформувати професійні компетентності, що дозволятимуть реалізовувати логопедичну допомогу дітям із особливими освітніми потребами засобами арт-технологій;
- опанування студентами теоретико-методичними підходами до вивчення предмета, основними поняттями та термінологією;
- ознайомлення з класичними та інноваційними методами та прийомами в логопедії;
- формування уявлень про зміст інноваційної діяльності логопеда з різними категоріями дітей і дорослих;
- допомога студентам в інтегруванні набутих знань із циклу психологічних дисциплін;
- формування вмінь проектувати та застосовувати теоретичні та практичні знання задля розвитку гармонійної особисті дітей із мовленнєвими порушеннями відповідно до положень Закону України «Про освіту»;
- сприяння засвоєнню методів, засобів, прийомів та форм корекційно-розвиткової роботи з дітьми за допомогою арттерапії;
- формування потреби бути конкурентноспроможними фахівцями на

ринку праці;

- спонукання студентів до самоосвіти і самовдосконалення шляхом здобуття неформальних та інформальних (у тому числі в дистанційній формі) видів освіти, розвитку особистісних якостей майбутнього вчителя-логопеда.

Компетентності (мають співпадати з матрицею ОП):

Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб із особливими освітніми потребами в умовах інклюзії.

Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

Здатність планувати та організовувати корекційно-розвиткову роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами засобами арттерапії.

Здатність реалізовувати новітні арт-технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами.

Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей із особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.

Готовність до інтегрування арт-технологій у діагностико-консультативну діяльність.

Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами засобами арттерапії.

Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції засобами арт-технологій.

Усвідомлення інклюзії як процесу та вміння інтегрувати знання отримані на медичних і психологічних предметах у процесі розробки практичних підходів до дітей із особливими освітніми потребами за допомогою арт-технологій.

Готовність використовувати інновації в роботі вчителя-логопеда в умовах інклюзивної освіти дітей із особливими освітніми потребами.

Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання (мають співпадати з матрицею ОП)

Знати сучасні теоретичні основи інклюзивної освіти, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності.

Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для

розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.
 Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітнього процесу в закладах з інклюзивним навчанням.
 Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб із особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.
 Знати сучасні нейропсихологічні підходи до вивчення порушень мовленнєвого розвитку в дітей із особливими потребами.
 Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією з арттерапії та професійним дискурсом.
 Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей із особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність засобами арттерапії.
 Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-розвиткову роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.
 Застосовувати у професійній діяльності знання про арт-технології, форми і засоби корекційно-розвивального навчання дітей із особливими освітніми потребами в умовах інклюзії засобами арттерапії.
 Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей із особливими освітніми потребами в умовах інклюзії за допомогою арт-технологій у ролі вчителя-логопеда, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.
 Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.
 Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації
 Володіти практичним інструментарієм з профілактики, діагностики, корекції та компенсації порушень мовлення в осіб із особливими освітніми потребами за допомогою арт-технологій.

3. Структура курсу (зразок)

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Модуль II. Теоретичні засади застосування арттерапії в умовах інклюзивного навчання. Тема 1:	Арттерапія як напрям психотерапії. Визначення та особливості арттерапії як методу. Переваги арттерапії як недирективного методу в інклюзії. Ефект	Опрацювати та виписати терміни з Енциклопедичного словника арт-терапії

	Термінологічне поле арттерапії	арттерапії в роботі з дітьми із особливими освітніми потребами. Понятійно-термінологічне поле та тезаурус арттерапії.	
2.	Історія розвитку арттерапії	Розвиток арттерапії як терапії мистецтвом у провідних країнах світу. Поступ арттерапевтичного руху в Україні. Інтеграція арттерапевтичних підходів у систему роботи з дітьми із особливими освітніми потребами	Законспектувати статтю Ленів З. П. Арт-терапія в інклюзивній освіті. Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія: Збірник наукових праць. К., 2008. Вип. 11. 96-98 с.
3.	Напрями арттерапії	Огляд напрямів арттерапії. Визначення та пояснення принципу дії таких напрямів як: образотерапія, музикотерапія, бібліотерапія, казкотерапія, танцювально-рухова терапія, драматерапія, пісочна терапія, тощо. Мультиmodalний підхід.	Розробити таблицю напрямів арттерапії
4.	Види арттерапії	Опис пасивних, активних та інтегративних видів арттерапії. Методи їх застосування на різних етапах взаємодії з дітьми із особливими освітніми потребами	Розробити таблицю з видами арттерапії та прикладами
5.	Практично-семінарське заняття. Основні функції та галузі застосування арттерапії	Діагностична та терапевтична функції арттерапії. Міждисциплінарний підхід у застосуванні арттерапевтичних методів. Арттерапія в медицині, психології,	Опрацювати Розділ 1. Введення в теорію арт-терапії: основні поняття. О. Вознесенська, Л. Мова. Арт-терапія в роботі практичного психолога: використання арт-технологій в освіті.

		педагогіці, інклюзії: приклад застосування.	К.: Шк. Світ, 2007. 5-23 с.
6.	Практично-семинарське заняття. Мистецькі техніки та арттерапія	Порівняння педагогічних цілей навчання мистецтву та арттерапії. Зв'язок напрямів мистецтва та напрямів арттерапії. Розмежування арт-педагогіки та арттерапії.	Опрацювати статтю: О. Скорик. Образотворче мистецтво й арт-терапія: порівняльний аналіз. Естетика і етика педагогічної дії. Вип. 4., 2012. 144-155 с.
7.	Концепція онтогенетично-орієнтованої системної арттерапії	Концепція онтогенетично-орієнтованої системної арттерапії, в якості основної мети якої в процесі застосування арттерапії розглядаються позитивні особистісні зміни у вигляді гармонізації та розвитку системи відношень за рахунок корекції неадекватних когнітивних, емоційних і поведінкових стереотипів, а також розкриття внутрішніх ресурсів організму та психіки дітей. Механізм впливу мистецтва на дитину з особливими освітніми потребами в процесі інклюзивного навчання.	Підготуватись до семінарського заняття за темою. Опрацювати статтю: Ленів З.П. Принципи онтогенетично-орієнтованої системної арт-терапії в спеціальній освіті. Простір арт-терапії: міф, метафора, символ: матеріали V науково-практичної конференції з міжнародною участю. К.: Міленіум. 2008. 24-27 с.
8.	Семинарське заняття № 1, 2. Принципи арттерапії в освіті дітей із особливими освітніми потребами	Основні принципи арттерапевтичного процесу та їх інтегрування з загальнодидактичними та спеціальними принципами навчання дітей із особливими освітніми потребами	
9.	Основні форми арттерапевтичного	Індивідуальна форма, групові форми	Підготуватись до семінарського заняття.

	процесу	арттерапевтичного процесу. Арттерапевтична сесія, сеанс арттерапії в психотерапевтичній практиці. Діагностичне значення арттерапії. Арттерапевтичне заняття. Інтеграція засобів арттерапії в роботу вчителя-логопеда.	Самостійно підібрати літературу та матеріали. Оформити у презентації.
10.	Семінар Простір арттерапевтичного процесу	Вимоги до арттерапевтичного простору. Матеріали для проведення арттерапії. Формування інклюзивного середовища засобами арттерапії.	Ознайомитись із чинним законодавством яке регламентує інклюзивне навчання в Україні
11.	Функції фахівців, які застосовують засоби арттерапії	Вимоги до кваліфікації фахівців. Члени команди психолого-педагогічного супроводу, які можуть застосовувати засоби арттерапії в роботі з дітьми із особливими потребами в умовах інклюзивного навчання. Роль арттерапевта у команді супроводу у перспективі процесу впровадження спеціально продуманих підходів, методів та засобів подолання обмежень функціонування осіб із ООП.	Підготуватись до практично-семінарського та семінарського заняття. Опрацювати та виписати терміни та поняття з Енциклопедичного словника арт-терапії
12.	Практично-семінарське №3. Семінарське № 4. Техніки, прийоми та технології арттерапії	Розмежування понять техніка, прийом, технологія в арттерапевтичному процесі. Приклади арттерапевтичних технік,	Узагальнити знання першого модуля в конспекти, таблиці, тематичні словники.

		прийомів, технологій у роботі з різними категоріями дітей із особливим освітніми потребами	
13.	Модуль II. Практичне застосування арт-технологій в інклюзивному освітньому просторі Арт-техніки образотерапії в роботі з дітьми із особливим освітніми потребами	Техніки роботи з фарбами, крейдою пластином, папером, фольгою, фетром, нитками. Ниткографія в процесі розвитку дітей із ООП. Краплетерапія для розвитку моторної сфери. Застосування каракуль Віннікот. Аплікація в арттерапії. Стоунтерапія – техніка розмальовування і складання камінців. Ландшафтна арттерапія.	Прийоми малювання при тяжких формах ДЦП: малюємо руками дитини
14.	Практичні № 4, 5 Бібліотерапія як терапія читанням. Казкотерапевтичні прийоми в роботі з дітьми із особливими потребами	Казкотерапія: діагностичні та психокорекційні можливості казкотерапії. Етапи розвитку чарівної казки. Казкотерапія в логопедії. Моделювання казок, як інструмент корекції мовленнєвих і комунікативних порушень в дітей із ООП. Робота зі звільненнями від страхів у казкотерапії. Інтегративна казкотерапія: інсценізація казок із застосуванням лялькотерапії, образотерапії, музики, танцю. Драматизація в процесі навчання і розвитку комунікації, мовлення та навчальної діяльності дитини з	Опрацювати статтю: Ленів З.П. Казкотерапія в системі корекції мовлення та гармонізації особистості дошкільників із ТПМ. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія: Зб. наук. праць. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. Вип. 13. 70-74 с. Кваша, Т. Ми до тебе, казко, в гості завітали : розвивальне заняття з використанням арт-терапії. Психолог дошкілля. 2014. № 5. 36–38 с.

		<p>ООП. Створення чарівної казки для дітей із РАС. РДУГ, ТПМ. Метод «сторітеллінг» в інклюзивному навчанні. Методика «Малювання казки про любов». Обговорення відчуттів, емоцій, переживань і вражень.</p>	
15.	Музикотерапія в роботі з дітьми із особливими потребами	<p>Цілющий (лікувальний) вплив музики на організм (особистість). Поняття «сугестії» та «катарсису» в музикотерапії. Психофізіологічні засади впливу музики на людський організм. Рецептивна, творча, інтегративна музикотерапія. Вокалотерапія та ритмотерапія як складові музикотерапії. Застосування музикотерапії в роботі з дітьми з ООП: покращення інтелектуальної активності, розвиток уважності, відчуття ритму, координації, дихання, мовлення, емоційно-вольової сфери, корекція поведінки, сенсорних відчуттів, подолання диспраксічних розладів, розвиток слухового контролю, звільнення від страхів, релаксація, активізація ресурсів організму.</p>	<p>Опрацювати статтю: Ленів З.П. Концептуальні засади музикотерапії, як засобу корекції тяжких порушень мовлення у дітей. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія: Збірник наукових праць. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. Вип. 9. 167-170 с.</p>

16.	Практичне заняття. Застосування музикотерапії з метою діагностики та корекції порушень мовлення у дітей із ООП	Музикообразотерапія: активне малювання під музику. Арт-техніка «Каракулі Віннікотт» під музику, вправи «Музична піцерія» для досягнення прийняття всіх членів дитячого колективу в інклюзивному просторі. Музикорефлексотерапія. Медитація «Я – джерело. Я – море».	Записати інклюзивну медитацію «Я – джерело, Я - море» у власному виконанні.
17.	Вокалотерапія як інструмент психокорекції емоційно-вольової сфери дітей		Опрацювати статтю: Ленів З.П. Сучасні технології корекції порушень усного мовлення дітей засобами вокалотерапії. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки. Луганськ, 2011. № 23 (234). 245-252 с.
18.	Пісочна терапія як комунікативний ресурс для дітей із ООП	Пісочна терапія (sandplay) в інклюзії. Ціль: зняття м'язової та емоційної напруги, розвиток дрібної моторики, покращення тактильної чутливості, уяви, розвиток комунікативних та мовленнєвих навичок. Закріплення знань про сенсорні еталони, встановлення закономірностей. Малювання на піску (сухий та мокрий пісок, в залежності від цілей терапевта та особливостей дитини).	Сусла А. М., Тарасенко Н. В. Пісочна терапія в роботі з дітьми з вадами психофізичного розвитку. Дитина з особливими потребами. 2016. № 6. 6–8 с.

19.	Семінарське заняття. Кольоротерапія.	Еволюція науки про колір. Наукові основи кольорознавства. Символіка кольорів. Фізіологічний і психологічний вплив кольору на людину. Кольорова психодіагностика. Роль кольору у психофізиці сприйняття. Колір у мистецтві. Сприйняття кольорових відображень. Феномен переваги кольорів. Вікові особливості розвитку дитини та переваги кольорів. Сприйняття кольору та психічні стани. Колір, емоції і характер.	Іщук В., Линник Л., Торбенко О., Кольоротерапія. Технологія застосування кольору у реабілітації та оздоровленні дітей з особливими потребами. Дефектолог. 2018. №2. – 20–22 с. Черкашина Д. Кольорові емоції : використання елементів арт-терапії в роботі практичного психолога ДНЗ. Психолог дошкілля. 2014. № 5. С. 23–31. Іванюк, Н. «Кольорові казки» лікують, розвивають, розважають : [кольоротерапія]. Дошкільне виховання. – 2012. – № 2. – С. 16–17.
20.	Танцювально-рухова терапія	Танець як терапія в історичному контексті. Методологія та основні завдання ТРТ. Імпровізація як метод ТРТ. Етапи танцювально-рухової роботи. Типова групова танцювальна сесія. Можливості ТРТ в роботі з дітьми із ООП	Опрацювати Розділ 5. Можливості застосування ТРТ. Розділ .: Танець – сила й гармонія життя. О. Вознесенська, Л. Мова. Арт-терапія в роботі практичного психолога: використання арт-технологій в освіті. К.: Шк. Світ, 2007. 53-75 с.
21.	Арт-терапевтичні технології в процесі діагностичної та корекційно-розвиткової роботи з дітьми із ООП	Можливості арттерапії як додаткового інструменту в процесі діагностування дітей із ООП. Дотримання принципу єдності та діагностики в арттерапевтичному процесі.	Перегляд у соцмережах запису майстер-класів Фестивалю «Арт-практик. Діти»
22.	Арт-технології в налагодженні	Важливість та роль батьків у розвитку дітей	Опрацювати Розділ 7. Використання арт-

	<p>батьківсько-дитячих стосунків.</p>	<p>із ООП різного віку. Типи сімей, що виховують дітей із особливими потребами. Соціально-педагогічна занедбаність як психологічна проблема. Взаємодія фахівців закладу інклюзивної освіти з родинami дітей із ООП. Батьки як повноцінні члени команди психолого-педагогічного супроводу. Діагностичне значення арттерапії в виявленні проблем і батьківсько-дитячих стосунках. Застосування арттерапії у процесі консультування батьків дітей із ООП і сутність технік «Колаж», «Родинний герб», «Кущ троянд», «Коллективна мандала».</p>	<p>технологій в сімейній психотерапії. О. Вознесенська, Л. Мова. Арт-терапія в роботі практичного психолога: використання арт-технологій в освіті. К.: Шк. Світ, 2007. 76-95 с.</p>
23.	<p>Практичне заняття. Арт-технологія «Колаж» в роботі з родинami, які виховують дітей із ООП</p>	<p>Колаж на тему: «Наша родина - вдома» у роботі з сім'єю дитини з ООП. Методика створення спільного колажу (змішані техніки) із використанням вирізок з журналів, аплікацій із ниток, шерсті, тканини, макаронних виробів та природніх матеріалів, а також малюванням відбитками пальців, рук, ніг, розрізаних овочів-фруктів, тощо. Важливість вибору матеріалів дитиною для роботи. Роль арттерапевта в процесі</p>	<p>Скнар О. Арт-терапевтична техніка «колаж» у роботі психолога. Психолог. Шкільний світ. 2009. № 9. 12–14 с. Підготувати матеріали для практичного заняття.</p>

		створення колажу: фасилітація, підтримка позитивної атмосфери, стеження за авторитаризмом батьків (прагненням показати дитині як треба робити, тощо) та вплив на це явище, діагностика «сімейного мікроклімату», психокорекція небажаної поведінки дитини, емоційних проявів, комунікативних умінь	
24.	Арт-технологія «Колаж»	Колаж як арттерапевтична технологія. Вправи «Чарівна піца», «Торт» для процесу налагодження контакту, входження в інклюзивний клас та адаптації в соціумі дітей із ООП.	Керик О. Є. Використання ігрових та арттерапевтичних засобів у педагогічній роботі з дітьми з особливими потребами. Імідж сучасного педагога. 2015. № 5. 49-51 с.
25.	Арт-технологія «Мандала»		Ознайомитись із арт-технікою «9 маленьких мандал» (А. Коробкіна): https://www.facebook.com/dytyachyjpsyholog/posts/1632153993647529
26.	Мандалотерапія в роботі з дітьми із ООП та їх батьками	Практика «Мандала моєї сім'ї». Інтерпритація та аналіз мандал. Робота з емоціями та відчуттями дітей і батьків.	

4. Система оцінювання курсу (зразок)

Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	5
Семінарське заняття	15
Самостійна робота	10
Практичне заняття	20
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції			1		2											2		5
Семінарські з-тя							5					5		5				15
Самостійна р-та															10			10
Практичне заняття				5				5								5	5	20
Екзамен																	50	50
Всього за тиж-нь	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	8	1	10	1	4	50	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
<p>Література:</p> <p>Енциклопедичний словник з арт-терапії. за заг. ред. О.Л. Вознесенської, О.М. Скар. К.: Золоті ворота, 2017. 312 с.</p> <p>Вознесенська О. Л. Арт-терапія у подоланні психічної травми: Практичний посібник. Вид. 2е: випр. та доповн. К.: Золоті ворота, 2016. 198 с.</p> <p>Ленів З. П. Арт-терапія в процесі діагностування усного мовлення старших дошкільників. Психолінгвістика, 2014. Вип. 15. 73-84 с.</p> <p>Ленів З. П. Науково-методологічні засади використання арт-терапевтичних технологій в корекційній освіті та соціальній сфері. Теоретичне і методичне забезпечення навчання та виховання осіб з особливими освітніми потребами. Слов'янськ, 2012. Вип. 2. 123-130 с.</p> <p>Безклинська О., Миронова Т. Музикотерапія під час роботи з дітьми з особливими потребами. Позашкілля. 2014. № 12. 61–64 с.</p> <p>Витак Г. Чинник арт-терапії в соціальній адаптації осіб з особливими фізичними потребами. Збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка [ред.-упор. : А. І. Душний, В. І. Ільницький, А. І. Душний, І. Зимомря та ін.].</p>	

Дрогобич, 2012. Вип. 1. 35-42 с.

Голінська Т. М. Арт-терапевтичні впливи на особистість дитини. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2016. № 6. 16–19 с.

Капустюк О. Простір арт-терапії : не все так просто, як здається. Практичний психолог: дитячий садок, школа. 2018. № 4. 4-9 с.

Керик О. Є. Використання ігрових та арттерапевтичних засобів у педагогічній роботі з дітьми з особливими потребами. Імідж сучасного педагога. 2015. № 5. 49–51 с.

Козлова А. Рецепти арт-терапії : специфіка терапевтичного впливу. Психолог. 2019. № 2.4–11 с.

Сичевська В. Арт-терапія з розумово відсталими дітьми в закладі дошкільної освіти компенсаторного типу. Дефектолог. 2018. № 11. 44–49 с.

Сусла А. М., Тарасенко Н. В. Пісочна терапія в роботі з дітьми з вадами психофізичного розвитку. Дитина з особливими потребами. 2016. № 6. 6–8 с.

Скрипник Т. В. Структура та підґрунтя методики музичної терапії для дітей з аутизмом. Дефектологія. 2007. № 1. 26-29 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Назва, адреса, кабінет, телефон, сайт, електронна адреса
Викладач (і) Гостьові лектори	Ленів Зоряна Павлівна
Контактна інформація викладача	lzoryana@ukr.net

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	+ 3 б.
Пропуски занять (відпрацювання)	Реферат, Презентація
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	- 2 б.
Невідповідна поведінка під час заняття	- 3 б.
Додаткові бали	За ініціативність і пошук додаткових матеріалів + 5 б.
Неформальна освіта	Можливість зарахування сертифікатів майстер-класів і тренінгів Рекомендовані платформи: Група у ФБ: ВГО «Арттерапевтична асоціація»

Викладач – доц. Ленів З. П.